

Մ Ե Ղ Ա Ի Հ Ե Յ Ե Ս Ե Ն Ի

Բաժանորդացիս արարածքունքին քնդանում է
Թիֆլիզի մէջ Հրապարակողի ծառ, և գրովա
ձառն Պարոն Լեւոնի Ինֆրաձիւնցի գրատառն
Գէ, եւի որքն հաղորդեցումը Պարոնի Հ.
Հախորչոմց ծառ:

Լրագիրը շաբաթը Գի տնօրէն Էնհրապարտեմ
ամէն շաբաթ օր, և արարեմն գինն է մէջ հա-
շտը Լէ Թիֆլիզումը և Լէ որդարեւորո-
րէն հաղորդեցը:
Ով որ որդեմն զաճառանդանքին Էմ որ-
րէն գործի վերաբերեալ յայտարարանքն ար-
արել Լրագիրն մէջ, ամէն 4 դառն համար էջ
վարդի 1 հոդէն ործախ:

Լ Բ Ե Ղ Ի Բ

Ք Ե Ղ Ա Ք Ե Ն Ի Բ Ե Ն Ե Ս Ի Բ Ե Ն Ե Ի Ե Ռ Ե Ի Տ Ի Ե Կ Ե Ն

Համար 14. Լուսին տարի. Լպիւն 5

1858 ամի:

ՌԻՂԵՐԶ ՄԵՂՈՒԻՆ ՄԵՐ ՆՈՐԱԾԻՆ.

Ի գինս կապեմն . . . Սեյեան կոչեցից. (1)

Պ 10 Մարտի 1858 ամի,

Պ Գ. Ղարապաղ՝ որ Պարաբաղ,

Բարեաւ դու եկիր քնքրելն նոր Մեղու,
Հաղել տեսաւ քեզ կարօտ Հայաստան,
Լիս, յոյս կայ, որ նա քեզ երկար թողու
Ծածկ հիւթ ծաղկանց յիւր մեծ անդապտան,

Գաղթը ուրմն եմ, տեսող շնորհաւոր,
Լի ինձ մծապղիւ, տեսնեմ, զմայլեմ.
Եստեամ տայ լինիս ծեր արդիւնաւոր,
Որ պարծիմ քեզնով, միշտ ցնծամ, մայլեմ.

Փաւռք Կեանքարին, որ Հին Հայաստան,
Մայելով պղտը ցանկալի լսխտին,
Լպեց, Թէ և ուշ քեզ զիւր դարաստան,
Տալով կատարումն իւր որդւոց ուխտին,

Հորհիւ մեր ԿԱՅԱՆԻ, Զմաշիտ, քո Հայք

Հարուրտ են, միայն յայտնի է փորձով
Չ'են բացուիլ նոցա ոսկւոյ փաթուԹայք,
Մինչև լրանանն արդիւնքը գործով.

Եստ նուիրօր յայտնի Հուշեցող,
Կամ մի միայն դիւղ իւրեան Լըցխաւ,
Որպէս հաղթելցս ցոյց են տուել սոյոց,
Ինչ հաղիւր քարուան կեանք կ'առնուն ծախաւ.

Հասուն է, իրան, հոգւով կարօտ է
Մեղրին Մասիսի մայր մեր Հայաստան.
Գիտես, նա վաղուց ծեր և ցաւոտ է,
Տո՛ւր նրան քաղցը դեղ Թէ և յայլոց տան.

Հայոց մեղրասէր լինելոյն մասին
Հասունք են խօսել, բայց որ Հէ յաւել.
Լ. յժմ գո՛ւ եկ պղտը հետ Պ միասին
Ջանք արա Լըզիւր շինել մեղը աւել.

Ես Մէյեաթին պէս ազգով բուն Հայ եմ,
Բայց պատահել է անունս Մուսա է.
Ուստի ի՞նչ հաղի, որ աջ ու ձախ հայեմ,
Լաւ, վատ քեզ ընծայ իմ երդքս սա է.

Կրկին շնորհաւոր այս նոր քո տարին
Երածին Մեղու, գալուստը բարի.
Լիւրձ, յաջողակ կեանքդ երկարին,
Չընկալ երբէք քո ոտն քարի.

Ս. Զ.

(1) Տե՛ս Մեղուն 9 Համարն.

Համառօտ առաջագործութիւն ընտրութեան Քաղաքադիւան և քա-
տաւորաց Նոր Նախիջևանայ, որ եղև ՚ի դեկտեմբեր 1853 ամի.
վասն առաջնիւց եւսամի:

Նոր Նախիջևան մի ՚ի հայաբնակ բազմամարդ հրա-
շակաւոր քաղաքաց ընդ ամենայն տեղիս, դատաւիւրտ եր-
ջանկայիշատակ Քահանայապետին Հայաստանեայց քա-
ջաղարմ Յովսէփայ Երկայնաբազուկ Աբղովեանց, շե-
նեալ յաւուրս մեծին Կատարինի մօրն Ռուսիոյ և ընդ
հոխմեալ թաղաժառանգ յաջորդաց նորին վայելեալ յա-
մենակերպ աղաւթութիւնս և արժանացեալ մեծամեծ աւ-
ռանձնաշնորհութեանց և արտօնութեանց Սխալեռայն
Ռուսիոյ յրմթացս 74 ամաց, անցելոց ՚ի հիմնադրութե-
նէ իւրմէ և այսր՝ զեր տեսեալ այս Նախիջևան քաջն-
սկսի տեսարան արտառուչ, քաջակիւի հանգիստ ողորմի-
քական, զորակիւի ետեւ ՚ի վերջն կէս իմնեալաներորդ
դարու. տեսարան՝ որոյ զօրինակն տեսանմը միայն ՚ի
հետմն ՚ի Յայնս և ՚ի Հռովմայեցիս, որք եղին ամե-
նայն արդաց և աղանց և որք լինելոց են՝ յարացոյց ա-
ռաքելութեան, աղքատութեան և հոյրեմախրութեան
ընդ ամենայն դարս և ժամանակս ՚ի տան կենցաղոյս:

Հռովմ և Յունաստան ընդ ժամանակս ժամանակս
նչ սակաւ տառապեցան ընդ ձեռամբ բռնութեանց, յո-
րոց ոմանք տխրացեալ զակտ մառաւիւրութեան և ոմանք
զհաշտութեան և կէսը թեկն անեալ միտալեալական
զահի՝ անպատ արարին զպարտաւորութեամբ մարդամի-
րութեան, և այնպէս վեր ՚ի վայր տապալեցին զքաղաքս
տարիսեալ զհասարակաց անդորրութիւն և յալիս սարա-
տան արարեալ զենակէս նոցին մինչև յարեան յաղգի
Համալիս աղքատեցը, հայրենասէր պաշտպանք և անձնա-
գիր հովանաւորք և փրկիչք համանգամայն, որակիւի եւ
ղին Եղորդիս, Ստրն, Բրիտիդէս ՚ի Յայնս. Նում
մա Պանկիլիս, Բրուտոս, Կիւսկիւնաւա և այլք ՚ի Հը-
ռովմայեցիս, որոց պատկառ կացեալ օգտի և եթ հա-
տարակայ՝ զհետ եղին կարճել զանկարգութիւնս, հաստե-
ղեալաղութիւն ՚ի մարդիկ, կարգել զհայրենակէսս ՚ի հա-
լածանաց և երջանկացոյցանել զազգի իմաստուն կառա-
վարութեամբ և հանձարեղ օրէնդրութեամբ:

՚ի ամին յայտ ժամանակի և քաղաքն Նախիջևան
արդարեւ կարօտ էր խոհան կառավարութեան ոչապիւի
ազգատէր և արդարակորով կառավարաց, թէ առ ներքին
բարեկարգութեան իւրոյ և թէ առ բարբութեան բնակ-
չաց իւր ողջն. և այսմիկ փափաքանաց իւրոց եհաս բնա-
րութեամբ նորոյ Քաղաքադիւան և նորոյ Վաստաւորաց վասն
առաջնիւց եւսամի, զորմէ ոչ դանդաղիմ ճառել առ-
կաւուր ՚ի գիտութիւն ուրեքի հայրենակցաց:

Յերկրորդում աւուր ամենան գեկտեմբերի ՚ի գի-
շերային պահու ՚ի վերնայարիս քաղաքական վարժարանի
տեղւոյս եղև ընտրութիւն Քաղաքադիւան, Ստրն ընտրու-
թեան յոյս նուաղ կոչեալ էին ՚ի քաղաքացեաց ողիք
հարեւր. իսկ ՚ի գիւղականաց՝ յիտուն ըստ կարգադրու-
թեան նորոյ Քաղաքապետին թաղայնորդու՝ Կոմիլն Մա-
լեքերեկի՝ որում գիւղականք յառաջադոյն խնդրամասոյց
լեալ էին կոչել յինքեանց ՚ի ժամ ընտրութեան զառ-
գում անձինս, և որ յառաջն կոչէին Հինդ ողիք միայն

՚ի գիւղականաց, Քաղաքապետն զեջեալ ՚ի խնդիր նոցա
հրամայեաց կոչել զյիտուն արս տանապատիկ առաւել
քան զառաջնին: Բնորութիւնն ըստ համակամութեան
ամենեցուն եղև տիրապէս ՚ի վերոյ երկուց անձանց՝ Սա-
նուկ Մաւադիւն և Սապարոն Սալիբիւն, բայց քուե-
կց բաղմութեամբ ընտրեցաւ Քաղաքադիւան Սանուկ Մա-
ւադիւն և Սալիբիւն փոխանորդ նորին (կանոնդատ):
առաջնայն ելին քուեք 153, և երկրորդին 105: Մ. Ե. Ժ. Բ.
մատիցուք ատել զընտրութեան զատաւորաց, բայց այս
առաւել զգալի եղև քան զառաջնին: Յանկութիւն և
իղձ հասարակաց և նորնաւոր Քաղաքադիւան միօրինակ
բերէին ընտրել ՚ի պաշտօն դատաւորաց զարժանաւոր և
զբարեպաշտօն անձինս նա մանաւանդ ՚ի գահերիցութիւն
զայնպիսի անձն, որ համանգամայն լըցի և քաջաւայե-
լուչ պաշտաման իւրում և առաջնորդ քաջ՝ անդամակ-
ցաց իւրոց, և որոյ մի միայն նպատակ և ջանք լըցին
զառաւ և սէր հայրենեաց: Եւ ահա անձուկ փախաւ
նոց ողգին պատկեցաւ. դաին զըզձալին իւրեանց անձն
զառաքելին և բաղմարդիւն քաղաքացի՝ աղնուական և առ-
պետ Սանուկ Վանիկեան Քաղաքադիւան, որ յեռ
բաղմաժամանակեայ անխնջ ծառայութեան յիւրաւարանի
քաղաքիս գողցես ՚ի մանկական տիւղ՝ զբաղաւորան պաշ-
տամարք՝ դեռ ոչ անագան հրաժեշտ տուեալ էր տն-
տի առանձնացեալ յօթեանս իւր և յողորակ առ հե-
ռի պահելոյ զանձն յամբօթէ մարդկան և համբուրելոյ զան-
գորրութիւն առանձնական կենաց. բայց Նախիջևան
թիւնն այլազգ անորինեաց, և օգուտ աղղին ոչ թոյլ
եա նմա ընդ երկաւ հանգիլ ՚ի մատակոց իւրոց: Յա-
ռաւ քան զընտրութիւնն ՚ի քաղաքացեաց և ՚ի գիւղա-
կանաց նախապատիւ և նախընտիր անձինք թուով գնդ-
յիտուն յեա ընկալելոյ հասարակին զերդումն յեկեղեցոյ
զնոցին միահամուռ ՚ի տուն Քաղաքադիւանի, որոց յա-
ռաւընթաց կարաւելտ էր պատուեալ և բազմերակտ քա-
ղաքային ութմանմայ ծերունի և արեղարդ Մաւ Սա-
կու Պոպալ: Նոյ ՚ի դիմաց ողջն հասարակութեան
յայտեալ. նմա զգտն էրն գալտեան իւրեանց՝ խնդրե-
ցին զհաճութիւն նորա. և թէպէտ նա առաջն եղեալ
նոցա զոկարութիւն իւր և զայլ հանգամանս կենաց հը-
րաժեշտ կարաւ յառաջ եղեալ պաշտօնէն, այլ թախանձ
և արտասուք հասարակին շարժելցին զողի նորա, ոչ կա-
րաց ժոյժ ունել կրիցն ամբօթմանց, թոյլ եա բնու-
թեան և արտասուք յոչ կամայ խաղացին յաջոց նորին
և այնպէս ստիպեալ գտաւ զեջանիլ յազբու նոցա. ոյր
վասն և ակն անեալ յալեաց պատկառելի ծերունայն
և իմայեալ յարտատուս հայրենակցաց, ժամանայն զը-
հեալ զառանձնութիւն իւր օգտի հասարակայ, ձեռն եա
հաւանութեան ընդ խնդիր նոցա արտասուք առ արտա-
տուս նոցա պատախանեալ: Գեա առնոյ զհաւանու-
թիւն նոցա գնացին ուղղակի առ նոր Քաղաքադիւան
ծանօթս առ նմա զայնմանէ, և յայնմ իսկ գիշերի ՚ի
21 դեկտեմբերի ՚ի լոյս 22 ընդ նախադասութեամբ նոր
Քաղաքադիւան եղև քուեարկութիւն դատաւորաց, և նախ
առաջնն առաւելութիւնք քուեկից (142) հրաւիրեցին ՚ի
գահ առաջնն Մտենակալի զըզձալն համայնից զՔաղա-
քադիւան. զայն՝ որում ոչ հրապոյր եղև առ այն փա-
ռաւորութիւն և զօշաքաղութիւն և ոչ օժանդակեցին

Հնարք կրամ խորհրդալուծիւնք, այլ միայն արժանաւորութիւն իւր և զովանի արդիւնք ստանձնեալ բազմա-
 յայ տրնութեամբ կոչեցին զնա 'ի պաշտօնն յայն, և ան-
 դադը վերելութեան նմա 'ի նոյն եղևն ոչ բռնութիւնք,
 այլ միակամ յոժարութիւն և բաղձանք սրտի հասարա-
 կաց, և ապա քուհարկութեամբ ընտրեցան միւս դատաւ-
 արք: Այսպէս 'ի հասմն ընտրեցաւ 'ի պաշտօնն 'Կիկ-
 տատորն մեծանուն Հռովմայեցին Աննիկնանտոս, որ 'ի
 Թախանձանաց աղղին Թողեալ զմաճն յանդաստանի
 հարկեցաւ ունիլ զընկէ կառավարութեան Հռովմայ: 'ի
 նոյն և հաստատեցաւ խաղաղութիւն 'ի Հռովմ: Այն-
 շուշտ և ընդ կառավարութեամբ նոր Քաղաքապետի և
 գաւառարայ' երկրորդն Աննիկնանտայ, նորն 'Երմմա Պոմ-
 պիլեայ և Սողմնի երջանկապոյի և 'Կախիջեան: Բայց
 ում այսրմ իցէ պարտապան այսորնակ երջանկութեամբ
 իւրով 'Կախիջեան, ում ամբը զգոհութիւնս վեր յու-
 զարկեցին և 'Կախիջեանցիք, բայց եթէ բարեպաշտարտ
 և Բատուածանք Քաղաքապետին Թաղապետի Պե-
 տական խորհրդակցանի (Ստատակի Սալեթիկ) զբան 'Եր-
 բին ԿԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Սենկապետի և
 'Կապետի պայծառապալ Սոմնի 'Իկոլայ Սաղիմիւրեան
 'Կախիջեանի, որ եղև երկնառաք պաշտպան վնան մեր և
 յորէ հաստատութեան սրայ 'ի պաշտօնն Քաղաքապետու-
 թեան անցին բազում փոխալութիւնք յամենայն տեղիս:
 Ի այդ բարի, անաչաւ, արդարաւորով և երկիւղած ընդ
 նմին և հանձարեղ մատենադիրք փաղաքշմար և մարդե-
 լոյր շոգարթութիւնք և աղղակիցն սոցին կեղծաւորու-
 թիւն շուշն 'ի նմա անդը ընդունելութեան, այլ հակա-
 ռակ սրին տառապեալք նոյաւ միւրթարին, զընկալք,
 նեղեալք և հարստահարեալք 'ի նմա գաւանն ապաւէն
 և պաշտպան իւրեանց: Այս ամենայն ապ մեղ իրա-
 լանս պարտել զանձնս մեր անխար յուսով և անուա-
 ւիք ակնկալութեամբ, զի յաւուր Քաղաքապետութեան
 սորա անսարակոյս դարձցի 'ի 'Կախիջեան ոսկեղէն ժա-
 մանակ հնոյն Հայաստանի:

Բաւաք Խաղաղեանց:

յ31 դեկտեմբերի 1855

'ի 'Նոր 'Կախիջեան

Այս յորում թէպէտ 'ի 1835 ամի զրեալ է, բայց յու-
 մի 1837 եղեալ է նորոյ ընտրութիւն անդամաց և ան-
 ճալ են նոյն իսկ անքը, որ ինչ 'ի նախնի թայն մանա-
 ւանդ կրկին ընտրեալ են 'ի դահերիցութիւն զնախայե-
 ճեալ Քաղաքապետան: և այս շարժառիթ լեալ է հրա-
 տարակերպ այժմ զայս յորում, զոր ստացաք մեք 'ի
 'Կախիջեանայ և որակեալ են յորում աղղային վնան
 որոյ ոչ արժան համարեցաք զանց աւանել զապագալու-
 թեամբ նորին անխախտ որպէս էրն:

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Բաւաքիւ, Սենի, մարտի 7. (Նոսդ) Սենայի
 Կաղեթայութիւնը գրում են: Ս. Բաւաքիւյ Կայսերութեան

Հաւատարմ ժողովուրդին կարեն ստանել բարեբաղդ ան-
 ջից, որ ինչպէս Կայսերական Տան համար, նոյնպէս և
 բոլոր երկիրներին համար, որք միաւորած են Գաւաքութեան
 Տան գայեանի ներքոյ, կը լինի նոր և Թանգազին դա-
 ւական ապագայ բարօրութեանց: Աւարիւյ Սենայիւս
 Կայսերութիւն յղե է: Եւ նախաւոր Թագաւորութեան
 ամէն սրտերն, որք սովոր են Կայսերական Տան վեճակին
 մտիկ տալ այնպիսի զգացմամբ, ինչպէս իրանց անձնա-
 կան բաղդին, իրանց աղղութիւն կիսառնեն մերի հետ, որ
 Վեճակաւորն իւր բարութեամբն թոյլ տայ մեր սիրելի
 Թագաւորին կատարել յաջողութեամբ իւր ամենաընթա-
 ռանդ բաղձանքներն:

Գաղղիա. Փարիզ. մարտի 7. յորժամ Ղ եներալ
 Բոնապարտէն 1793 թաւին, հոկտեմբերի 23 ին պատ-
 ճառով այնր ժամանակի հայրենասիրաց ամբաստանու-
 թեանց բռնուած էր Կարդէ ամբողմն, և նորա աղիւ-
 տանտ Ժիւնոն առաջարկեց նրան փախչելոյ հնարք, յոյն-
 ժամ նա գրեց, յ. Մարդիկ կարող են լինել առիւ ա-
 նիրաւ, սիրելի Ժիւնո, բայց զլեւաւոր գործ է լինիլ ան-
 մեղ իմ խղճմամբը դատարան է, որոյ առաջը կը հա-
 նձմ իմ ամէն արարքս: 'ի հարցախորձելու նա կայ ան-
 խրոտի: Մի առնել ինչ, եթէ չցունկանա փախել ինձ:
 Մնաւ բարով սիրելի Ժիւնո: Բարեկամարար ողջոյն
 տամ թեղ, Ս. Բաւաքին արժանապէսն է Ղ եներալ Բո-
 նապարտէի յուսադարութիւնն արարեալ հասարակաց բա-
 րօրութեան Ժողովն, յորում նա խնդրէ հրաման դնա-
 լոյ 'ի Տաճկաստան Սուլթանի Թոգանութներն կարդի դը-
 նելոյ համար: Ղ եներալն սխալմ է ծանօթութեամբ, թէ
 "էն ժամանակն" յորժամ բարեկամութիւնն Սաւաթ-
 տանի և Բաւաքի մէջ ամբաստնութեան յամենայնիւ ա-
 ռաւելապէս, անշուշտ հարկաւոր է Ֆրանսիայի համար
 ամէն ջանացողութիւնն գործ դնել, որ (սանձան ա-
 մէն զինուորական զօրքն ահարկու առնեն որքան կարելի
 է: Այս հաստաւ 'ի 13 էն օգոստոսի 1794 ամի ար-
 ժանապիւնն է այնուիկ, որ նրան շարակցեալ են երկու վը-
 կայութիւնք, որոց մէջ Գուլտե և Դան դերբի գովա-
 սանութեամբ խօսին երիտասարդ Ղ եներալն վառտակաց
 վերայ, և ապացուցանեն, թէ արդէն էն ժամանակուր
 նրանից մնում էին շատ բանի, և էս պատճառաւ զԹո-
 ղին նրան որ Տաճկաստան դնայ: Բոնապարտէին յեա
 ձեռնոյ համար Դանդե—Բրին խորհուրդ տուուց սրահել
 այնքան հանդիսացած ապային Ֆրանսիայի համար սրա-
 դեւներով և աստիճաններով բարձրացնելով:

Մարտի 8. Բիւլեւան եկեղեցւոյ մէջ շինում են
 միծածակ շէրիմ նշանակեալ Ղ օրտեղիւյ Թագաւորաց
 գիւակի համար, որ Թագաւոր է բեմի առաջը Դողեթի-
 նա կայսերութեան տապանի դէմադէմ:

Իտալական լեզուի վարժապետն, որ մին Ինկլիզի
 տան երեկոյցից ուսումն էր տալի՝ յանկարծ անցայտ կո-
 բեաւ յունիւրի 14 ից յետոյ: Սա հինդ շարթթ բանա
 էր դրած մի միայն կարծիքով, յատկապէս թէ նա իտա-
 լացի է: Նրան 'ի հարկէ աղատեցին յետոյ ներողու-
 թիւն խնդրելով:

Սեն Բրիտանիա. Դոնդոն, մարտի 7 ին (Նոսդ)
 Կիւլի քաղաքիցը գրում են: "էն Թագաւորն չմտիկ

տալով իւր վտանգաւոր վիճակին շատ անհողութիւն է քր Ֆրանցուզաց պօլեցիայն իւր գործակալներին հօտանալով տալի։ Իւրոյմը նրան մօտ գտնուում են իւր երկու որդիքն։ Մեծն 17 ամաց է, բայց նա ամուսնացեալ է և ունի որդի։ Ժոքը որդին 12 տարեկան է, որ է քաղցր և ուշիմ երեխայ։ Բայց նորա հայրն է կոշտ և ազնւ։ Թաղաւորի սիրական կինն բռնած ունի մօտակից սեւեռակն։ Եւ միշտ գրէ թէ պարկած է և ուրով ընդունում է իւր մօտ ինկիլզի կանայք, որք տեսութիւն են գալի նրան։ որոյ խնդրում է նստիլ դռակի վերայ, որ բոտ ստիլութեանց աշխարհին նշանակէ մեծարանք։ Թաղաւորին յաճախ խօսի ապրտամբութեան անցից վերայ, և հաւատացնում է, թէ ամենայն կերպիւ ջանք արի խափանել ինկիլզի մեռցնելն, մանաւանդ կանանց նեղացնելն։ Թաղաւորին կանխածում է որ իրան Միլիան կը զրկեն, ասելով թէ աւելի լաւ կը համարիմ, որ իմ բոլոր կենաց մէջ բռնուած մնամ որ և իցէ մին փոքր թախում։

— Թիմեոս լրագրի մէջ տպագրած է Հնդստանիցը զրկած մին սպայի նամակ։ յորմէ երեւի, թէ զօրքն, որք գործակից են էլել Ղաթի քաղաքի առնելումն, շատ անբաւական են, որովհետեւ դատական զինուորացն նշանակել են միայն տարեկայն ուժիկի կէսն՝ 20 ուսպի։ և չեն թողել նրանց, որ աւարը բաժին անեն։ Գայանի է, որ Ղեներալ Սկլանին արդեւեց աւարառութիւնն, և ամէն զինուոր պարտաւորվեցաւ, որ իւր գտած Թանդալին բաներն էս բանի համար նշանակած Կոմիսիայն բերի։ Օրնուորքն յոյս ունէին, թէ աւարն բաժին կը լինի, և իւրաքանչիւր ունեւոր օֆիցերի 400 Փուխտ ստերիլ նից պակաս չի ընկնիլ, ուր ընդհակառակն 1 օրդ Կաշինդի նշանակած պարզեւնի իւրաքանչիւր ունեւոր օֆիցերի բոլորը 70 Փր. միայն է ընկնում։ Արա մասին կարծեմ որ էլի կը լսուեն։

Տաճկաստան։ Կոստանդնուպօլիս։ մարտի 9. Բոսբանից Թիմեոսին, Սուլթանն սահմանադրեց, որ այսուհետեւ օտարազգաց դեսպաններն ոչ ոյլ ինչ կըրպով ընդունի, բայց եթէ ՚ի ներկայութեան Օսմանեան նախարարին (մինիստր) օտարազգական գործոց և ՚ի ձեռն նորա խօսիլ նոցա հետ։

Ի սեդան, Մարտի 5 ին։ Բոտ ստացան լուր, թէ ինկիլզու, ՚ի Վիա, ՚ի շողեւան Կաղկաթայն գալու ժամանակն փետրվարի 4 ին կտորուեց Տրինիտալի մօտ, միջի սպրանքը և յոնձնած փողերն կորան, նաւն և նաւագնացքն ազատուեցան։

— Մարտի 11 ին Ի սեդանի պօլեցիայի գլխաւոր Աէր Բիշարդ Մենն, ասում են, թէ իւր ատիճանաւորներէց մէկին զրկեց փարիզ, որ էնտեղի պօլեցիային յայտնի, թէ քո գործակալներն Ի սեդանի մէջ այնքան զգուշութեամբ չեն վարում իրանց, ինչպէս որ Միլիանի գործոց վիճակը պահանջում է այդ։ Բոտ օրերս այնպիսեաց մէկին պօլեցիայ ձգեցին, որովհետեւ մին ինկիլզի քամակիցը ասանց հեռանալու մասն էր գալի։ պօլեցիայն նրան շանաչեց, (և թողուց), ապա թէ չէ նա մինչ ՚ի միւս առաւօտը ինչպէս խաբերայ կընտէր պօլեցումն։ Եւ յայտնի պատահմունք կը կնտուում էին յաճախ, մինչև վերջ

Քր Ֆրանցուզաց պօլեցիայն իւր գործակալներին հօտանալով տալի, որ զգուշութեամբ վարեն իրանց Ի սեդանում։

Բուսի. ինքն

ԲԱՆԱԽԻՐԱՆԸ

Գարուն Հայաստանի.

Բարեաւ եկիր, բարեաւ գարունն,
Բարեաւ նոր քո գալուստ սիրուն.
Մեծ է շնորհդ ո՛վ մեր գարունն,
Բարի է մուտդ յայս մեր տարունն.
Ո՛վ էր տեսել այսպէս փայլուն
Լոյսը ծագէր վաղ շողորուն.
Ե՛ն մինաս դու միշտ հաստատուն,
Ե՛ն լինի քո քաղցրիկ անուն.
Մատաղ քեզ մեր ամեն տեղ, տուն,
Մատաղ վառվումն քո արեւուն.
Ետեր անցին տմուռ, աշուն,
Յուրա, ձիւն, անձրև, ձմեռ, գարուն,
Բայց նոր տեսաք մուտ քո զուարթուն
Եւ յայէս հաճոյ ամենեցուն,
Հաճոյ, որ Տէր մեր շնորհատուն
Նոր լոյս ծագեց մեզ պատարուն,
Յղելով յառաջ քո սիրասուն,
Գաւազի գալոյդ գողտրիկ ՄԵՂՈՒՆ.
,, Բարեաւ եկիր, բարեաւ գարունն,
,, Բարեաւ նոր քո գալուստ սիրուն.
(Օրհնեալ լինիս նոր մեր գարունն)
Նոր արեւիկ պարզ, աճեցուն.
Մէք թմրութեան հաք ՚ի քուն,
Եւ հողութեան ՚ի խորս ծովուն.
Բայց բարեբարն այս վատ մահուն
Բանկարծ շնորհեց կենդանութիւն,
Յղեց Մեղու աւետասուն
Յանցոյս ծագաց Հայոյ ՚ի տուն.
,, Մեծ է շնորհն գարնանս սիրուն,
,, Բարի է մուտն յայս մեր տարունն.
Երանի քեզ ո՛վ Արաց Տուն,
Որ ճնար մեզ նոր քո Մեղուն.
Եւ ՚ի Հայոյ չէս տեղի բուն,
Բայց դու եղեր վերակացուն
Եւ յայտնի և կովհասուն.
Որ դեռ չհասած առաւօտուն,
Չորացան վաղ բուռով համբուն,
Բարձաւ անհետ նոցա անուն.
,, Եւ յիմ չէն մնաս միշտ հաստատուն,
,, Ե՛ն մինայ քո տեղի և տուն.
Հէք Մատաղ միայն խորուն
Եւ ջերմ խնդիր և ցանկութիւն,
Որ քո որդիք ճոխ և դիտուն
Տալեն Մեղուիկ կեանս խնայուն.
Ման ածելով մէջ ծաղկներուն

Հայաստանի լայն դաշտերուն,
Լաւո գետաց պերճ՝ ծայրերուն,
Ժողովել քաղցրիկ հիւթ ամենուն,
Ո՛հ մատաղ քեզ մեր գոյք, արեւն,
Ո՛հ արահայտիւր նոր մեր Սեղուն
Իսկ ո՛վ քերուշ Սեղուն սիրուն,
Ինդիրս ՚ի քէն է միշտ արթուն,
Ի ինիլ զգաստ, ժիր և ներհուն,
Ի նայել փայլիկ քո թեւերուն,
Օգնչ թռիւր ՚ի զլուխ անհուն
Լըրարտայ և Կովասուն,
Որոց պատճառ եղին ցուրտ, ձիւն
Քո նախորդաց անժամ մահուն,
Ո՛հ, մատաղ քո քաղցր արեւն,
Ո՛հ լինիմ վկայ այն վատ պահուն :

Ս. Օ.

՚ի Դ. Գարատաղութ.
8 մարտի 1858 ամի.

Հարունակութիւն և վերջ.

ԲԱԼԶԼԱՅԻՐՏ ԲԱՐԵԳԼԱՄՈՒԹԻՒՆ.

Նրանք երկուսն էլ զանգակի ձայնը լսեցին թէ չէ քաղաքին մասն իրանց բանտերը : Բայց հայրենեաց տէրը բնութեան էն գեղեցիկ զգացմունքներէց մէկն է, որն որ ծնւում է մարդու հետ, աճում է տարիներէ հետ, քուն է անբաժան մարդու հետ, փոփոխական բաղդը նրան օտար երկիր է գցում, բայց հայրենեաց ցանկալի յիշատակները անձնը են մնում նրա սրտում, բանտի մէջ է նստայնում նրան, բայց նա էլն ազատ է հայրենեաց յիշատակներով : Թէ կուղէ շատ հեռու լինի իրան հայրենիքից, և թէ նա վառուած է նրա սիրով, նրա մը աւաճմունքները անց են կենում լայնատարած ծովերից, նրա բաղձանքները թափանցում են խորախոր անդունդներից : նրա խորհրդածութիւնները ճեղքում են պիւքներ, պաւում են սարերից ու ժայռերից և իրան հայրենիքումն են դադար առնում : Իսպէս էլ Մոսկովի իրան առաջուայ մտածմունքների մէջն էր : Նա իրան համարում էր արդէն թէ անց է կենում Միջերկրական ծովը : նա իրան տեսնում էր աղաւտած և իրան հայրենակիցների մէջ, իրան տեսնում էր իր կնոջ և իր որդիներանց հետ փաթըթ վելիս : Ինդհակառակը թո՛ւրքի մտածմունքները բոլորովին ուրիշ էին : նա տեսնում էր Մոսկովի իրան արիւն արտութեանը զոհ էլած : տեսնում էր որ երկուսն էլ ծովի յատակն են իջնում և վերջապէս անհետանում : բայց եթէ մտածում էր միայն իրա ընկերի աղատութեան վերայ, տեսնում էր, որ նա միայնակ լողալով՝ կարող է իրան աղաւթիլ և հասնիլ էն ընտանեաց մօտ, որոնք անպատճառ ախ էին քաշում և տառապալում նրա գերութեան համար : Ո՛հ, ասում էր ինքն իրան անբաղդ Գաղղիացին, ես ամենեւին չեմ հեռանիլ Մոսկովից :

յորդորանքներին ու վատահոթիւնին, ես նրա մահունք պատճառ չեմ դառնալ էն անձնանուէր բարեկամութեան համար, որն որ նա ինձ ցոյց է տալիս : — նա կաղաւթիլ, և գոնեա իմ անբաղդ հայրը կ'իմանայ, որ ես դեռ կենդանի եմ և նրան հանապաղ սիրում եմ — ախ, ես պէտք է նրա ծերութեանը նեցուկ էի դառել, պէտք է նրան մօթթարել էի : ես նրան ինչքան պիտանի էի : Կարելի է, այժմ նա ախ է քաշում աղքատութեան ու կաւրտութեան մէջ : կարելի է նա անքում է պարտքերի տակ, և փախաղում է, որ գոնեա տեսնի ու գրկի իրան որդուն : . . . Գնանք, թո՛ղ Մոսկովի երջանիկ լինի, ես էլ կ'մեռնեմ և գոնեա կ'նրան վտեր ու ցուեր չեմ քաշել :

Միւս օրը էլ իրան սովորական ժամանակին չեկան, որ գերիներին հանեն բանտիցը : Խաղանիւցին անհամբերութիւնից անհանդիստ էր լինում : Թո՛ւրքն էլ չէր իմանում ուրիշանայ թէ արտոյի էս տարածամ գիւղում ծի համար : Սերճապէս եկան նրանց հանեցին և տարան իրանց գործին կանգնացրին : Նրանք չէին կարողանում մէկմէկու հետ խօսել : Կնոքը որ նրանց տէրը էս օրումն նրանց մօտիցը չէր հեռանում : Մոսկովի թո՛ւրքի երեւին նայելով ու յոգաց հանելով էր բաւականանում երբեմն էլ աչքերով ցոյց էր տալի նրան ծովը, և էս վայրկեններումը էլ չէր կարողանում զայել էն զգացմունքները, որոնք հագել էր քում, որ դուս թռչին նրա բնականիցը : Իրիկանը հասաւ, նրանք մնացին մենակ : — Եւ վա՛նակը ձեռքից չ'կարցնէր, ձայն տուեց Խաղանիւցին, դէպ'ի իրան ընկերակիցը դառնալով, արի՛. — Ո՛հ, իմ բարեկամ, պատասխանեց Գաղղիացին, երբէք իմ սիրտս չ'ի տալ, որ քո կեանքը վտանգի մէջ ձգեմ : Տե՛ր ընդ քեզ գնաս բարեաւ : . . . Մոսկովի, էս վերջին գրկելիս է քեզ : ինձ մի՛ մօտիկ տար թէ Մոսկովի կ'իլին, քո գլուխդ աղաւթիլ : Դամանակ մի՛ կարցնիլ : միշտ միտդ բեր մեր բարեկամութիւնը, ես միայն քեզ աղաւթում եմ էն ինդիքը կատարեալ, ոքն որ առայի իմ հօր համար : նա այժմ անպատճառ ծերացած կ'լինի և ցաւալի : գնա՛ նրան մօթթարել, եթէ նա կարտաութիւն ունենայ : . . . ախ իմ բարեկամ : . . .

Հէնց էս խօսքերումը թո՛ւրքը Մոսկովի խաղան ընկաւ, հեղեղի պէս արտասուքներ թափելով : նրա սիրտը կարտալում էր : « Դու լաց էս ընում, թո՛ւրք : հիմա արիւթեան ու քաջութեան ժամանակ է : եթէ մէկ ըսպէ էլ քաշեց, մենք կարած ենք : էլ կարելի է յարմար ժամանակ չ'ըզանենք : »

Գաղղիացին Խաղանիւցու ոտներն ընկաւ, կրակնում էր էլն մէկ քանի աղաւթարանք անի և աղաւթն, և նրան ցոյց տայ, որ անկարելի է իրան դնալ, եթէ կամենայ նրան էլ իրան հետ աղաւթիլ : Մոսկովի նրան մօտիկ տուեց մէկ փափկապտուտեան հայեցումաբով, նրան պիւք գրկեց, վազեց ծովափնեայ քարաժայռի գաղաթի վերայ, և նրա հետ միասին թռան ընկան ծովի մէջը : Դեռ առաջ նրանք տակը գնացին, յետոյ ալիքների երեսը դուրս ընկան : Մոսկովի հաւաքեց իրան բոլոր ուժը, պիւք բռնեց թո՛ւրքին և սկսեց լոյ տալ, բայց թո՛ւրքը հենց կարծես թէ ընդդիմանում էր իրան բարեկամի արած ջանքին, և վախենում էր, որ չ'ընկնի :

նրան էլ իրան հետ անդունդը տանի:

Իսկ մարդիկը, որոնք նա ու մն էին, երբոր էս ան-
տարանը նշմարեցին, ամիշեցան. և չէին կարողանում որ-
շել, թէ ինչ բան է. նրանք էնպէս էին կարծում թէ
ինչ և ինչ ծովային հրէշ մօտենում է նրանց նախն: բայց
մէկ նոր անտարան նրանց հետաքրքրութիւնը աւելի զարթ-
նացրաց: Երանք տեսան որ մէկ փոքր նաւակ ծովը մը-
տաւ և շատապաւ էր որ համի էն բռնին, ինչ որ նրանք
ծովաձուկն էին կարծում: Իսկ նաւակի մարդիկն էին
էն զննաւորները. որոնք դերինիւրի վերայ պահապան էին
դրած, և ջան 'ի զօրծ էին լինում, որ բռնեն Մատենիոյն
և թօժերին: Բայց թօժերը երբոր տեսաւ թէ զննաւոր-
ները իրանց յետեւին են ընկել, և երբ որ մօտիկ տեսեց
տեսաւ, որ իրան բարեկամն էլ թուաւորում է, ջանք ա-
րաւ դուրս պրծաւ նրա ձեռքիցը հոպէս տակաւ նրան:
« Մարդիկը մեր յետեւին են ընկել, ապաւինը քս դը-
լախը ջան չկայ թող ես կորչեմ. ես արդէք եմ պա-
նում և ուշացում քո դնալը. » Իսկ քսաքիւղ ասեց թէ
չէ, ջրի տակը դնաց. բարեկամութեան մէկ նոր և բար-
բորած եւանդ ոգևորեց Խաչանիացուն: Իսկ լողաց,
խոյսցաւ դէպ'ի Գաղղիային, նրան բռնեց հենց էն բա-
պէսմը, երբոր քիչ էր մնացել, թէ կորչէ. և իսկոյն եր-
կանն էլ տակը դնացին աներեւութացան:

Օննաւորները չ'իմանալով, թէ որ կողմը թաւա-
րեն, որ նրանց զանեն, շուտով կանգնեցան, բայց ընդ-
հակառակը ծովը մէջի մեծ նաւիցը մէկ մակոյկի (նաւակի)
բաց ընկաւ էն լողակին և ուզում էր իմանայ, թէ էն ի՞նչ
էր, որ երեւցաւ ու աներեւութացաւ: Ալ ընկերը սկսան
յուզիլ, բարձրանալ ու ցածրանալ, վերջապէս տեսան
երկու մարդ, որոնց մէկը միւսին բռնած էր և ջանք էր
անում այս վերջի եկող մակոյկին հասնելու: Իսկոյն թի-
ւակներին զօւ տաին, որ նրանց օդնութիւն համեն: Բիւ
էր մնացել, որ Մատենիոն թօժերին ձեռքից բաց թող-
նի. նա լսեց, որ մակոյկիցը իրան ձայն են տալի, պինդ
սխմեց իրան բարեկամին, ուժը կրկնապատկեց և մէկ
կերպով ուշաատեց, բռնեց մակոյկիցը. Հենց էն է կրկին
բաց էր դրում շուտով մակոյկի մարդիկը երկուսին էլ
բռնեցին: Մատենիոյի ուժը հասել էր. հաջել թէ կարո-
ղացաւ նա ձայն տալ. — « (Գնեցէք իմ բարեկամին, ես
մեռնում եմ, » և մահաւան բոլոր արհաւիրքը պատեց
նրա երեսին: Թօժերը նուազած թուացած էր, աչքերը
բաց արեց, դուլը բարձրացրեց և տեսաւ Մատենիոյին
իրան կողքումը փռուած, և կենդանութեան նշան չէ
մնացել վրէն: Իսկ ընկաւ նրա վերայ, գրկեց, արաւատն-
քով սողոյեց նրան և հազարաւոր աղաղակներ արձակեց.
« Իմ բարեկամ, իմ բարեկամ, վայ գլխիս, ես եմ քո
սպանողը. իմ սիրելի Մատենի, ախ, գու իմ ձայնը
էլ չ'ես լսում. էս էր արդէք փոխադէմը, որ իմ կեան-
քըս աղատեցիր. երանի՞ թէ ես էլ կենդանի չ'մնամ.
էս թշուառ կեանքը ես էլ ի՞նչ կանեմ, ես էլ արան
ի՞նչպէս տանեմ, ես կորցրի իմ բարեկամին, Բայց Մատ-
ենի, որն որ միշտ շարժվում է մարդիկեանց անկեղծ
սիրտառնեցները, հսկիսի հաղաւթիւտ բարեկամութեան
զգացմունքները համար ցոյց տուեց իրան բարութեան հը-
րաշքը: Մատենիոն իսկոյն յողաց հանեց. թօժերի սրտի
խորութիւնիցը մէկ ուրախութեան աղաղակ բարձրացաւ:

մարդիկը վրա թափեցան, որ օդնութիւն համեն ինք՝
Խաչանիացուն: Վերջապէս բարձրացրեց նա իրան մե-
տաւ աչքերը, որտեղ էս կողմ էն կողմը, և հենց որ
տեսաւ թօժերին կենդանի, իսկոյն աղաղակեց. « Փառք
քեզ Մատենի, ես կարողացայ ազատել իմ բարեկամին:
Մակոյկը գնաց հասաւ նախն, Մատենիութիւնը սիրա-
պաշտող է սրտիցի վերայ. բոլոր մարդիկը սխեցին սրտ-
ուել էս երկու անկեղծ բարեկամներին. ումէն մէկը աշ-
խատում էր, որ նրանց ցոյց տայ իրան ծառայութիւնը:
Թօժերը գնաց հասաւ Գաղղիայ, տեսաւ իրան հայրե-
նիքը, վագրեց ընկաւ իր հօր գիրկը, որ ուրախութիւնից
էլ չ'էր կարողանում շունչ քաշել, և անուանեցաւ նա
աւիափառ Սէրապի: Խաչանիային, որ շատ օգտակար
պաշտօն տաճարիցին իրանց տէրութեան մէջ, յաւ հա-
մարեց մտալ իրան ընտանեաց մեռ: Վորք է ամէն մէկը
իրանց հայրենեաց սիրոյ համար մէկ մէկուց բաժանուե-
ցան, բայց նրանց բարեկամութիւնը անընդհատ մնաց:
Մատենիոն թօժերի վերայ անխափան նամակագրութիւն
էր անում: Իսկ նամակներն լիցն են անկեղծութեան և
փափկաքառութեան քոյր զգացմունքներով: Արդոյ մէկ
օր, որ նրանք էլ ըստ կրտսենն 'ի պատիւ էն հրաշարե
բարեկամութեանը, որն որ էնքան վաճաւ և հերոսական
գործքեր ծնեց, Վ. յապէս ուրեմն, երբոր մարդիկեանց սքը-
տերը մէկ են, երբոր բաղձանքն ու փափաքը ազնիւ է,
երբոր միտքանութիւնը անխաղախ է, ո՛չ թէ միայն գե-
րութեան շղթաներն են փշրվում ու անտանելի տառա-
պանքները վերջանում նրանց համար, այլ և ծովի սոս-
կայի արհաւիրքներն էլ են նուազում, ալիքներն ու հոգ-
մունքներն էլ են սաւանվում, և երկինքը խնայհոս է
նրանց ընկերակից և օգնական լինելու և իրանց ցանկա-
ցած նպատակին արժանայնելու:

Թաղամանաց 'ի Գաղղիական լեզ-
ուէ Գ. անէր Գրիգորեան Սուրա-
պետեց:

Հաւիտի Հայրենայնութեան:

Բանք որ Մարաշեան աշխարհի ուսումնասէնը
գաղթական որդոց հայկական քնարները՝ վիճարանական
երգեր կրնուազեն, քանի որ Հայրենեաց տաղի և կիթա-
ռի տասնաղեայ լարերը՝ անխառն կեղանակին, ամէն
ասեմ, փոխանակ հայրենակից որերոյն որաի և հոգւոյ
ոտորը զգացմունքները արթնացնելու և դրուելու, կրկնա-
նեն աններդաշնակութեամբ խաթարեալ ձայնիցն, քանի
որ աղղային անդուժ մամուլները՝ անդադար սղոյ և կո-
ծոյ թերթեր կրհրատարակեն ազգիս վերայ, և ձեռաց 'ի
ձեռս փոխանցելով կրճմին, կրկնորովն Հայրենայնեաց
աղիքը և երկամունքը, ճառարանութեան իմաստից բա-
ցերովն, քանի որ անձնախրութիւնը և ինքնահաւանա-
թիւնը թագաւորուած է ոմանց լեզուաղկադաց հոգւոյ
մէջ, Մ. զգը՝ որպէս չէ կարողանել 'ի սկզբանէ յարաւել
յառաջադիմութեան աստարիկ վերայ, և էլ չբարձրիցը
թէ կարող է նոյն հանդիսի մէջ մէկ քայլ յառաջ խա-

դալ: Եւ այս խօսքովս իսպառ չեմ հերքում այն աւարելեաց և ջերմեռանդն աղգասիրաց նախանձաւորութեան յորդորը, քաջալերութեան դաւադանածեմ խրատը, և սիրոյ խորադանը, որ ինքն Փրկիչն էլ ձեռն առաւ անաչառութեամբ, այս հարկաւոր և արժան իսկ է, եթէ աղգայինը աղանձվածաբարութեան և լամպափոխութեան: Եւ միտքովս և ազգայնութեամբ լինէին, և աղգային զիտութեան և յառաջադիմութեան տունը առաջակաց այր շինած լինէին, էն ժամանակը յերաւի պէտք էին Լըբուսողեանը քորողիչները, որ ազգը մահահրաւէր թմբուծիւնից արթնացնէին, այս ի՞նչ դատաստան է, որ մեր լեզուադէտները դործ են դնում, այս ի՞նչ Հայրենասիրութիւն է, որ կային և մանազա վերառած, լեզունքը որած, աղգը պատարակելու վերայ են, և վերքը վերքի վերայ դնելու, ախ թիւնք և երբ պէտք է մեր խեղճ աղգը այս դաժանակիր լծոյ տակը ծնդի և տառապի: Բնական երբ պէտք է նախատանաց, բաժնաւանաց և զբաղարարութեան պարտաւորներ և թուքունաւոր արձակելին նորա վերայ, ով Կարոններ, աղգը այս տեսակ կըթուծիւն չի ստանալ, աղգը վայու վաղարիւթով իրա կորուստը չի դռնել: Ժամկութիւնը սիրում է դժուարը, սիրում է վախկութիւն, սիրում է փաղաքշանք, մի՞, մի՞ կարծէք թէ ևս նախատումեմ աղգն մանուկ տեսլով, որ շատ խոհեմ և զգոնաւոր ծերերու հետ էլ կենսալցութիւն ունի երած, շատ փիլիսոփայից հետ էլ իմաստասիրութեան հանդէս բաց արած, շատ և կարի շատ քաջամարտիկաց հետ էլ դժոխիկը և զինարարձ եղած, ալիսութեան և քաջախօս յաղթութեան արմաւենիք ստացած, բայց ի՞նչ, այս օրոք մանկութեան խնամքէ հարկաւոր տածել: Եթէ դուք՝ աղգի բժիշկ էք, պէտք է որ տառաշ և համոզական խօսքերով մխիթարէք և իրախաւէք հիւանդագին աղգը, ի՞նչ քաջ ողջութիւն կենաց յառաջադիմութեան, եթէ դուք՝ Աղգային հոգւոյն էք վառուած և բորբոքուած, պէտք է ջանք դնէք, ձեր գրութեւր և բանաւոր վաստակը և յորդորները յօգուտ աղգիս՝ մեղմացնէք և անուշէք, ի՞նչ պարծանք ի՞նչ փառք աղգիս, և ի՞նչ յառաջադիմութիւն մեր կիծու և լծու խօսքերից, եթէ ուզում ենք աղգիս վշտերին ապելու մի մատացանել, եթէ ուզում ենք դարաւոր ոտն լայնելից կարելի խոցուած նորա վերքերը բուժել, եթէ ուզում ենք նախկին դրացի աշակերտն աղբերից առաւելաւ աղբիս կենդանութիւն շնորհել, շատ մեղաւոր և ուշ ուշով գեղորայքը ցաւին պիտի յաւանդենք, փաթաթանք վերքին պատշաճ եղութեանը, թողնենք դռնը և գոտարը, արդարութեան կշիռ վերադնէ կը ձեռններս, մէջ այնքան չուրազանց գոլաստաններ, որ աղգը անապարծութեամբ վերաւած, յառաջադիմ ընթացքից յետոյ ընդ կրունկն նահանգի, և մէջ այնքան տառապանք և անխելք աղգը վատաբաններ կոծոյ և ողբոյ լծ կըթելու, որ իսպառ յուսահատութեան Ուրիշնաւոր ընկ կըմուխ, և լսենք տակաւին Հայաստանի վրաստակներէց ալ՝ անմուռն իրաւացի գանդատանքները, ի՞նչ օգուտ, որ սենիմ բիւրաւոր գիտնական որդիք, առկայն աղգասէր և հայրենասէր շատ ապառ, ի՞նչ պարծանք, որ սենիմ հաղորաւոր վառուած Զրագներ՝ գրուանի առկայ ծածկուած, ի՞նչ փառք, ի՞նչ պատիւ, որ

սենիմ հաղար բիւրաւոր պայծառ աստեղունք անուրաքանչեւ անկերի մէջ մարտնչուծ, ի՞նչ հաւաստիկ Պարսկներ, եթէ մենք աղգասէր ենք, եթէ Հայրենասիրութիւնը պարծանք ենք համարում, չառնմ թող աղգի պակասութիւնը ծածկենք, չառնմ աղգի աղիտութիւնը յառաջադիմութիւն քարոզենք, չառնմ աղգի կորուստը գիւտ համբաւենք, այլ ինչոյնք մեր լեզուն, ինչոյնք աղգը, ինչոյնք հայրենիքը, աղգը՝ ի՞նչու չվատաբանենք, եթէ լոյս ենք աղգի, եթէ աղ ենք հայրենեաց, իւրաքանչիւրս մեր վստիւնութիւնը դործ դնենք, սիրոյ միտքանութիւն կաղմենք, աղգային յառաջադիմութեան համար նորանոր գիւտեր հնարենք, աղգը դառնաշունչ օղբի բռնութիւնից պաշտպանելոյ և պատասպարելոյ համար, ամուր պարիսպ և ապուհն լինենք, միանգամայն խլենք մեզանից մեծամտութեան հոգին, ետուծիւնը, իմը և քոն՝ ի բաց մերժենք մեր հոգւոյ սննեակից, դիմենք աղգասէր մեծատանց ոտքը, օղնութիւն, ձեռնտութիւն և նպաստ խնդրենք, նորանոր աղգային դարձանք կուռքանելոյ տպադրատուններ հաստատելոյ, չդադարենք գրաւոր և բանաւոր վաստակից, եթէ մենք մեր հոգւոյ աչքը չբանանք, միմեանց աւելի չսիրենք, չդնենք մեր գրութիւն յուսոյ սաղաւարտը, չի առնենք մեր ձեռք հոստոյ վահանը, չկապենք ճշմարտութեան դօտին մեր մէջքը, և չաղաքանենք Վերադարձի խաղաղութիւնը մեր հոգւոյն, չենք յաջողուիլ աղգայինքը՝ ի յառաջադիմութիւն շարժել, չենք կարող ռափկները յուսմանսիրութիւն քաջալերել, մեծատունքը՝ ի բարեբաւութիւն մաղթել, աղգասէրքը՝ ի ջանս և տրտութիւնս յօգուտ աղգիս հրաւիրել, զենակիրքը յորիւթիւն յորդորել, և առ հատարակ ամենեցուն կենդանութեան և աղգասէր Զանապարհ ցուցանել, ի՞նչ օգուտ ողբից և կոծից, ի՞նչ արգասիք աղգը վատաբանելից, եթէ ողբը աղգիցութիւն սենեցած լինէր մեր սրտի մէջ, եթէ ախ ու վայր արդիւնք բերած լինէր, և աղգային յառաջադիմութեան ասպարեղի խոցը և խուծը յարգաբարձ, այս օրուան օրս և որենցայ չորս հաղար տարուայ փրկում ընդքեզ, քանի՞ քանի՞ բիւրաւոր կըթելու գլուխներ պիտի ունենար աշխարհիս երեսին, ես չեմ յանդգնում մեղադրել բազմաթիւ քերթողաձօր իրաւացի և սրտառու ընդքեզ, զաւուր և կոյր բարդի մեղն էք, և յաւաղիտ ժամանակի բերանները, որ բռնի խլեց այն պատկառելի և անմահ աղգասէր ծերունոյ սուրբ շնորհներէից այն աղգասէր խօսքերը, սակայն այս օրուան օրս ի՞նչ կրնալ յեղի աղգիս տակաւին իրա բամբաստանաց դիտողներ կարողալ, բանադրանաց ամօթով շառաղունել, և այն ում խօսքերով, ում գրութեանով, չէ թէ միայն օտարի, միայն թշուառ, այլ և իրա հարազատ որդւոյ, չէ, չէ, աղգը այսպիսի Զանապարհներով իրա յառաջադիմութեան նպատակին չի հասնիլ: Պարսկներ, կաղիլ աստանոր երկուքնել իմ խօսքս ի լուր ջերմեռանդն աղգասիրաց, եթէ չլսէի հոգւով Ստեան դարեանդիցը, մաղայի այս ձայնը, ի՞նչ աղթական որդիք Հայաստանի դադարեանց ի՞նչ գոչելոյդ, զի ահաւաստիկ հրաւիրակաւ Հայրենասիրութեան խելամուտ եղին աղգասէր անկեղծութեան, ճշմարիտ բանից քոյ, զոր ի հարուստ դարուց հետէ, նոյն ցանկայի աղբել ի հոգիս Ս. Ս. Իսահակեանց:

Մեծարդի թղթակիցն մեր Վաղարշ պարոն Գալ
Հան. Թեպետոտեան Քօչուրեկեանց զրկելով մեզ Լիմա-
սիոցի Գալար քահանայի յորինած մի քանի զանազան
տոմարներ բանաստեղծութիւնցն : (որ ծաղիկն է 150
թուին Հայոց , և նորոց հետ մին բարոյական Լուսի
իրանից յարմարացրած Թարգմանութեամբ) , ինչպէս նախա-
ձառնի ընծայ է տալի Մեղուիս : Զարդելով նորա ընծայն
մի մի կրտսերներն լրագրիս Թերթերումն , որով յայտ-
նի կը լինին մինչև յայսօր անձամբ մնացած արժանաւոր
անձանց անուանին և իւրեանց գրուած աշխատանքն : Հի-
մայ դնում եմ աստ Լիմասիոցոյ առաջին բանաստեղ-
ծութիւնն , որոյ վերաբառ թիւնն է

Լ. Ը. Խ. Ը. Բ. Հ.

Յախումդ աշխարհ կոչեցեալ ես՝ եղեալ ես վայր ար-
տասուաց ,

Ժամանակ մի ուրախ տունն՝ յետոյ բերես սուղ և լաց ,
Խաբես զմարդիկ կորուստենս՝ քեզի սրտով սիրողիս վախ :
Լսա մինչև ծնանի եղբայր՝ անդ միսն մեղանի ,

Զայսմ տանս է ուշախաղ թիւն՝ անդ է սուղ և արամու-
թիւն ,

Լ. յալես պատրեւ զամենեւեան՝ քեզի սրտով սիրողիս վախ :
Կամաց քոյ հնազանդ տունն՝ զԼիմասիոնս ամենայն ,
Օրնչ որ կաթիլ զայն կատարել տաս ամենից համանդա-
մանն ,

Ստան որոյ հերն պատու իրէ՝ քեզի սրտով սիրողիս վախ :
Որպէս պատմէ Սաղմոս Դաւթեանն՝ մեղաւորաց ա-
մենուն ,

Լ. հալ կան և ունին քոյ յաջողութեամբ մեծութիւն ,
Բեզ ասեմ ո՛վ զալմ աշխարհ՝ քեզի սրտով սիրողիս վախ :

Բարեկամ ես դու այնոցիկ՝ աշխարհ , զքեզ ով սիրէ ,
Օրդի ի հօրէ , դուռար ի մօրէ և սկետուն ի հարսնէ ,
Օտը և զիննն այլ բաժանեա՝ քեզի սրտով սիրողիս վախ :
Իւրաքանչիւր արուեստաւորը՝ կրօնաւորը և կարգաւորը ,
Եպիսկոպոսը և Մեծաւորը և զնոցն սպասաւորը ,

Օրնչնեցեանս նախանձ շարժեա՝ քեզի սրտով սիրողիս վախ :

Բամեալ պատկերի շքն մարդ՝ սակայն ի դուր խառնէ ,
Գանձէ բազում աշխատութեամբ՝ մէջ զիտէ թէ՛ ըմ
ժողովն ,

Օրիկ զհողին փթէ զմարմնն՝ քեզի սրտով սիրողիս վախ :
Ի նանիր տքնիմք հանապաղ վանս կամապաշտութեան ,
Ընենմք տուն , պղի , բախշայ , վանս մարմնայ հեշտու-
թեան ,

Թողումք օտարաց և զնամք՝ քեզի սրտով սիրողիս վախ :
Յաւօր ծնդիկ ապացաւ մեզ՝ որպէս և եմք խոխալեպ ,
Օտը և անցողիկ փայտաղիք՝ միշտ դանդաղելն դու-
նային ,

Բ. շնորհ զիւրն սիրէ արդեօք՝ քեզի սրտով սիրողիս վախ :
Լիմասիոցի Գալար երէց՝ զամենեւեան խրատես ,

Բ. յոյ թէ զինչ որ պատու իրեն՝ բուսական է դու պահես ,
Քանք որս միշտ արտի մաօք՝ մի թէ յաշխարհս ժամա-
նես ,

Բ. ես զաշխարհս և անս զայս , քեզի սրտով սիրողիս վախ :

ԲԱՐԻ ՀԱՄԱՐԱՒ

Լազարեանց Ղեմարանի Մեծանուն Սարգսիւս
Սաղիստրոս և Լազար Սեբ Սեբեանց իւր քաջու-
սունն Օլարմայր որդւոյ հետ ձեռնարկեալ է ի Մա-
կով քաղաքի հրատարակել ամսատետր մի կոչեցեալ
" ԶԻՄԱՅՈՂ ԵՐԴԱՆԻ Ե՛Ր ԶՆՈՐՈՇՈՅ ԲԱՆԻՑ ՀԻՆ Ե՛Ր
Մատենագրաց " : (պարկեշտ և խմանիչ անուն ջոկուած
յամբարտաւանամիտ անուանադրութեանց ոմանց այսպի-
սի դործոյ :

Լսա ամսատետր ունի ելանել յամսն միանգամ , և
դին տարեկան 12 տետրիցն է 3 մ. 60 կոպ. , իւրաքան-
չիւր տետրն 50, 50 կոպ. , հաշուելով : Զանկոցոգք է-
րեն ոտորագրել Հ. Սալեհս պապը քահանայ Սա-
յոթնեանցի մօտ և Սեղու Հայապետանի Լազարի Իւրմ
բաղրիս մօտ Հայոց Երեսիսեան Վարդի Տպարանումն
Խմբագիր :

ԴԱՆԵՏՐԱՆԸ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒՏԵԼԻՐ

Լուս ալիւրն փութն — — —	70	կոպէկ
Միջակ ալիւրն — — —	60	—
Գալին — — —	50	—
Լաւ բրինձն — 1 մանէթ —	60	—
Միջակն — — 1 մանէթ —	30	—
Գալիւրն աղն — — —	60	—
Նախըւանու — — —	55	—
Իւրն — — 9 ման. — —	—	—

Օրնազան մաղանդայք :

ԹԻՖԼԻՍ

Դարաբարդութիւն փութն. — — — 80 մանէթ
Նաղդի և 100 մանէթ 20 տալիս ժամանակաւ.
Բամբակն փութն 5 մանէթ.
Խնկիլի շաքարն փութն 12 ման. 20 կոպ.
Հօլանդիայն 11 ման. 80 կոպ.
Կէկ և Նիւտիլի փութն 18 մանէթ.
Արապիլիւրնի Թութութնի փութն 9 մանէթ.
Լաւ լեղակն Ուրուստտանի : փութն 140 մանէթ.
Եւթը լեղակն Եւրպիոյ և պարսկաստանի փութն 301 և
մինչի 100 մանէթն ,

Печатать позволено

Тифлис. Апрель 5-го 1853 года. Цензоръ Н. Каптановъ

Խմբագրէ Սեփանոս Բահանայ Սահլիւնեանց :

Ի Տպարանի Երեսիսեան Հոգեւոր Վարդի Հայ
ընծայելոյ Ղեմարանի Լազար Վարդի Իւրմ
ԹԻՖԼԻՍ